

Kostenverhogend of onvoorzien: een groot verschil of is dát te overzien?

Een onderzoek naar de toepassingskaders van
par. 47 UAV 2012 en par. 44 lid 1 sub c UAV-GC 2005

mr. ing. J. Springelkamp

Eerste druk

's-Gravenhage - 2022

1^e druk
ISBN 978-94-6315-070-5
NUR 822

© 2022, J. Springelkamp

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgeverij. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h tot en met 16m Auteurswet 1912 jo. het Besluit van 27 november 2002, Stb. 2002, 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de Stichting Instituut voor Bouwrecht te wenden.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Deze uitgave is ook online beschikbaar op <www.ibrtracker.nl>. Voor meer informatie, zie: <www.ibr.nl/publicaties>.

Inhoudsopgave

1	Het onderzoek: de aanleiding, onderzoeksvraag en opzet	
1.1	Een grondslag voor bijbetaling of aanpassing van de aanneemsom?	1
1.1.1	Par. 47 UAV 2012 versus par. 44 lid 1 sub c UAV-GC 2005	1
1.1.2	Het verschillende toepassingsbereik van de UAV 2012 en UAV-GC 2005	2
1.2	De onderzoeksvraag	3
1.3	De opzet van het onderzoek	3
1.3.1	Onderzoeksmethode	3
1.3.2	Leeswijzer	4
1.4	Maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie	5
2	Wanneer kan een omstandigheid worden aangemerkt als ‘onvoorziene omstandigheid’?	
2.1	Onvoorziene omstandigheden (art. 6:258 BW en par. 44 lid 1 sub c UAV-GC)	7
2.2	Overmacht (art. 6:75 BW)	8
2.3	Dwaling (art. 6:228 BW)	9
2.4	Kostenverhogende omstandigheden (art. 7:753 BW en par. 47 UAV 2012)	10
2.5	Verhouding tussen de bepalingen	10
2.6	Beantwoording van de eerste deelvraag	11
3	Wat zijn in het algemeen contractenrecht de criteria voor een beroep op art. 6:258 BW?	
3.1	Totstandkoming art. 6:258 BW	13
3.2	Criteria voor een geslaagd beroep op art. 6:258 BW	14
3.3	Is de omstandigheid in de overeenkomst verdisconteerd?	15
3.4	Is de omstandigheid van dien aard dat de wederpartij naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid geen ongewijzigde instandhouding mag verwachten?	17
3.5	Behoort de omstandigheid krachtens de aard van de overeenkomst voor rekening te blijven van degene die een beroep doet op art. 6:258 BW?	18

3.6	Is sprake van een omstandigheid die krachtens de in het verkeer geldende opvatting voor rekening behoort te blijven van degene die een beroep doet op art. 6:258 BW?	20
3.7	Beantwoording van de tweede deelvraag	21
3.7.1	Het toepassingskader voor art. 6:258 BW	22
3.7.2	Tot slot	22

4 Wat zijn de criteria voor een beroep op par. 47 UAV 2012 in het bouwcontractenrecht?

4.1	Totstandkoming par. 47 UAV	24
4.2	Criteria voor een geslaagd beroep op par. 47 UAV 2012	24
4.3	Is de omstandigheid van dien aard dat bij de totstandkoming van de overeenkomst geen rekening behoefde te worden gehouden met de kans dat zij zich zou voordoen?	24
4.4	Kan deze omstandigheid aan de aannemer worden toegerekend?	26
4.4.1	Toerekening vanwege schuld	26
4.4.2	Toerekening krachtens de wet	26
4.4.3	Toerekening op grond van de aard van de overeenkomst	28
4.4.4	Toerekening krachtens de verkeersopvatting	29
4.5	Het 'aanzienlijksvereiste'	33
4.5.1	De verschillende manieren om te toetsen aan het aanzienlijksvereiste	34
4.5.2	Wanneer is sprake van een aanzienlijke stijging van de kosten?	35
4.5.3	Volledige vergoeding of uitsluitend het meerdere boven de ondergrens?	38
4.6	Vergoeding naar redelijkheid en billijkheid	40
4.7	Beantwoording van de derde deelvraag	41
4.7.1	Het toepassingskader voor par. 47 UAV 2012	43
4.7.2	Tot slot	44

5 Kan op basis van art. 6:258 BW en par. 47 UAV 2012 een toepassingskader voor par. 44 lid 1 sub c UAV-GC 2005 worden geformuleerd?

5.1	Criteria voor een geslaagd beroep op par. 44 lid 1 sub c UAV-GC 2005	46
5.2	Vaststellen van de omstandigheid	46
5.3	Is de omstandigheid expliciet onderdeel van de overeenkomst?	46
5.4	Behoort de omstandigheid krachtens de aard van de overeenkomst voor rekening van de opdrachtnemer te blijven?	47
5.5	Is sprake van een omstandigheid die op grond van de verkeersopvatting voor rekening van de opdrachtnemer behoort te blijven?	50
5.5.1	De generieke verkeersopvatting	50
5.5.2	De specifieke verkeersopvatting	53

5.6	Is de omstandigheid van dien aard dat de wederpartij naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid geen ongewijzigde instandhouding mag verwachten?	55
5.6.1	Vallen de gevolgen buiten het ondernemersrisico?	55
5.6.2	Kostenvergoeding en/of termijnsverlenging naar redelijkheid en billijkheid	56
5.7	Beantwoording van de vierde deelvraag	59
5.7.1	Het toepassingskader voor par. 44 lid 1 sub c UAV-GC 2005	60
5.7.2	Tot slot	61

6 Casus

6.1	Recente omstandigheden	63
6.1.1	Extreem laag water en half beladen schepen	63
6.1.2	Stikstof emissie in relatie tot de verantwoordelijkheden voor het naleven van wet- en regelgeving	65
6.1.3	Gewijzigde PFAS- regelgeving of niet meer dan een ander inzicht?	66
6.1.4	De COVID-19 pandemie, in hoeverre was deze te voorzien?	68
6.1.5	Tijdige levering van rioleringsbuizen	70
6.2	Risico's verband houdende met ontwerpwerkzaamheden of onvolledige informatie	72
6.2.1	Het <i>state of the art</i> -risico	72
6.2.2	Het informatierisico	74
6.3	Beantwoording van de vijfde deelvraag	78
6.3.1	Met welke gevallen wordt anders omgegaan?	78
6.3.2	Tot slot	79

7 Vergelijking van par. 44 lid 1 sub c UAV-GC 2005 en par. 47 UAV 2012

7.1	Verschillen en gelijkenissen tussen het toepassingskader van par. 47 UAV 2012 en par. 44 lid 1 sub c UAV-GC 2005	81
7.1.1	Stap 1: vaststellen van de omstandigheid	81
7.1.2	Stap 2: is de omstandigheid expliciet verdisconteerd in de overeenkomst?	82
7.1.3	Stap 3: is de omstandigheid impliciet verdisconteerd in de overeenkomst?	83
7.1.4	Stap 4: toets aan de hand van de maatstaven van de redelijkheid en billijkheid	83
7.2	Is het gewenst of problematisch dat de regelingen van elkaar afwijken of op hetzelfde neerkomen?	84
7.2.1	De bewijslastverdeling ten aanzien van het <i>state of the art</i> -risico	84
7.2.2	Het ontbreken van een regeling voor de omgang met het informatierisico	85
7.2.3	De bewijslast dat ongewijzigde instandhouding in strijd is met de maatstaven van redelijkheid en billijkheid	85
7.3	Tot slot: wat kan anders of moet beter?	87

Literatuurlijst	91
Aangehaalde jurisprudentie	97
Bijlage 1 - Analyse jurisprudentie onvoorziene en kostenverhogende omstandigheden	99